

УДК 342.25; 343.851

Р. Ю. БОРТЕЙЧУК

СУТНІСТЬ, МІСЦЕ ТА РОЛЬ КОРПОРАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ У СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Здійснено ґрунтовний теоретико-методологічний аналіз сутності, місця та ролі корпоративних стратегій у системі стратегічного управління діяльністю органів державної влади, відповідно до чого проаналізовано основні дослідницькі підходи до вивчення даної проблематики, ідентифіковано основні структурні елементи та форми реалізації корпоративних стратегій у діяльності органів державної влади як один із оптимізаційних прийомів реалізації стратегічного управління у діяльності органів державної влади в сучасних умовах суспільного розвитку.

Within the limits of this article the conceptual theoretical and methodological analysis of essence, places and roles of corporate strategies, is carried out, in the system of strategic management activity of public authorities, in accordance with what the basic research going is analyzed near the study of this perspective, basic structural elements and forms of realization of corporate strategies are identified in activity of public authorities as one of optimization receptions of realization of strategic management in activity of public authorities in the modern terms of community development.

Ключові слова: стратегія, корпоративна стратегія, функціональна стратегія, стратегічне управління, державне управління, органи державної влади.

На сучасному етапі розвитку української держави та її політико-адміністративних інститутів важлива оптимізаційна роль належить запровадженню корпоративних методик і технологій стратегічного управління. У даному відношенні на особливу увагу заслуговує розробка і запровадження корпоративних стратегій як одного зі структурних елементів стратегічного управління діяльністю органів державної влади. Саме корпоративні стратегії за своєю методологією спрямовані на забезпечення цілеспрямованості та системності запровадження стратегічних ініціатив у системі органів державної влади.

У сучасних умовах суспільного розвитку неабиякої об'єктивної необхідності набуває оперативність вирішення стратегічних державно-управлінських проблем. Альтернативною їх безпосереднього вирішення слугують корпоративні стратегії, які і є основою оперативності та результативності прийняття відповідних державно-управлінських рішень. Це свідчить про те, що без корпоративної стратегії як одного з ефективних механізмів реалізації стратегічного управління забезпечити функціональний характер діяльності органів державної влади практично неможливо. У такому контексті це ставить питання про методологічну доцільність вивчення сутності та змісту сучасних корпоративних стратегій і шляхів їх реалізації

в системі стратегічного управління діяльністю органів державної влади.

У межах даного дослідження на особливу увагу заслуговують підходи американських і західноєвропейських учених, які найбільш концептуально та методологічно виважено ставляться до з'ясування сутності, змісту та структури розуміння корпоративних стратегій. Відтак, на думку В. Фаузера, під корпоративною стратегією слід розуміти "стратегію, яка описує загальний напрям розвитку організаційної структури... вона показує, як управляти різними видами організаційної діяльності в такий спосіб, аби забезпечити збалансованість портфеля товарів і послуг" [7]. У такому контексті вчений переходить до визначення місця та ролі прийняття та реалізації стратегічних рішень у діяльності організаційної структури, оскільки саме вони і забезпечують оптимізаційну роль їх функціонування в умовах модернізаційної та трансформаційної методики діяльності. Виходячи із цього, В. Фаузер ставить питання про методологію структури корпоративної стратегії, яка, на його думку, дозволяє виокремити її основні елементи. До таких елементів корпоративної стратегії вчений відносить:

- розподіл ресурсів на основі портфелю організаційного аналізу;
- рішення про диверсифікацію організації, зниження ризиків її функціонування та отримання максимального синергетичного ефекту;
- зміну структури корпоративної культури;
- перетворення організаційної структури та створення нових інтеграційних структур;
- запровадження єдиної стратегічної орієнтації в діяльності всіх структурних підрозділів окремої організації [8].

Деяко інше розуміння корпоративної стратегії запропоновано М. Кембелом, який її основу роль бачить у забезпеченні довгострокових конкурентних переваг одних структурних підрозділів над іншими [9]. Таку корпоративну стратегію вчений називає стратегією конкуренції, яка спрямована на забезпечення принципів корпоративізму в системі органів державної влади. У такий спосіб це ставить питання про доцільність запровадження стратегічних планових методик оптимізації структурних підрозділів органів державної влади.

Систематизуючи основні дослідницькі підходи до розуміння сутності корпоративної стратегії та визначення її місця в системі стратегічного управління органами державної влади, слід особливу увагу приділити аналізу її основних характеристик. До таких характеристик, на думку К. Боумена, варто віднести:

- масштаб діяльності органу державної влади, що визначає, якими видами та напрямками діяльності він повинна займатися;
- зв'язок складових, який показує, що лежить в основі узгодження структурних підрозділів між собою;
- метод управління масштабом і зв'язком (метод внутрішнього розвитку, створення стратегічного союзу), що використовується для зміни масштабів і забезпечення внутрішньої єдності організації [6, с. 311].

Виходячи із цього, слід відзначити, що в такому контексті стратегічне управління виступає важливим інструментом розширення масштабності функціональних повноважень органів державної влади. Таке розуміння функціональної сутності

корпоративних стратегій передусім спрямоване на внутрішній розвиток організаційних структур органів державної влади, а також на створення відповідних локальних стратегічних об'єднань з метою реалізації спільних стратегічних завдань. У такому разі корпоративні стратегії відіграють особливо важливу роль, оскільки саме вони і є основою організаційного розвитку системи органів державної влади, а з іншого боку – гарантією результативності та ефективності здійснення ними своїх функціональних повноважень в умовах успішного виконання певних стратегічних завдань.

Метою даної статті є здійснення концептуального аналізу сутності, місця та ролі корпоративних стратегій у системі стратегічного управління органів державної влади. Досягнення даної мети обумовлює вирішення відповідних завдань, а саме: проаналізувати основні дослідницькі підходи до вивчення даної проблематики, ідентифікувати основні структурні елементи та форми реалізації корпоративних стратегій у діяльності органів державної влади як один із оптимізаційних прийомів реалізації стратегічного управління в діяльності органів державної влади в сучасних умовах суспільного розвитку.

Розробляючи корпоративну стратегію як один із оптимізаційних механізмів стратегічного управління в діяльності органів державної влади варто звернути увагу на рівень управлінської ієрархії, для якого розробляється стратегія.

У системі діяльності органів державної влади існують багатофункціональні корпорації, на які покладається виконання декількох видів управлінської діяльності. Дотримуючись традицій його підходу до розуміння корпоративних стратегій в управлінській діяльності, слід звернути увагу на концепцію американського вченого А. Голда, який доводить, що в системі управлінської діяльності функціонує три види стратегій: корпоративні, ділові та функціональні, ці три рівні стратегій утворюють ієрархічну структуру... , для досягнення успіху стратегії мають бути узгодженими і тісно взаємодіяти між собою... , кожен рівень утворює стратегічне середовище для наступного рівня, тобто на стратегічний план нижчого рівня накладаються обмеження стратегій більш високих рівнів ієрархії [9]. Особлива роль у даному відношенні належить саме функціональним стратегіям, оскільки саме вони спрямовані як на розробку, так і на реалізацію стратегічних ініціатив у діяльності органів державної влади. Традиційно в системі державного управління функціональні стратегії розробляються відділами і службами організації на основі корпоративної стратегії. Виходячи із цього, “метою функціональної стратегії є розподіл ресурсів відділу, пошук ефективної поведінки функціонального підрозділу в рамках загальної стратегії” [5]. У даному контексті слід відзначити, що у структурних підрозділах органів державної влади, де не має єдиної чітко узгодженої корпоративної стратегії, ймовірніше провокується ситуація, коли приймаються суперечливі та неефективні державно-управлінські рішення. Завдяки цьому знижується ефективність і результативність державно-управлінської діяльності, що в результаті може призводити до виникнення внутрішніх конфліктних ситуацій. Вирішення такої організаційної проблеми має бути стратегічним завданням для керівника як стратегічного рівня, так і керівника конкретного структурного підрозділу, що зрештою зумовлює потребу формування ієрархії корпоративних стратегій.

Формування такої ієрархії корпоративних стратегій також має свою методологію, яка чітко спирається на систему ціннісних координат, якими керуються керівники відповідних структурних підрозділів органів державної влади. На думку В. Родіонова та Н. Федоркова, “слід надавати перевагу стратегічному плануванню “зверху донизу”, яке у свою чергу дозволяє керівникам стратегічного рівня ініціювати процес формування стратегій та уповноважувати стратегічні одиниці й функціональні підрозділи формувати власні стратегії як засіб реалізації корпоративної стратегії” [3, с. 237]. Дещо іншого підходу дотримуються вчені американської школи корпоративізму, на думку яких формування корпоративних стратегій стимулює ініціативи функціональних підрозділів відповідних управлінських структур [1]. Відтак, наведені вище підходи до розуміння сутності корпоративних стратегій у діяльності органів державної влади вказують на результативну взаємодію рівнів управлінської ієрархії.

Розробка та запровадження корпоративних стратегій у діяльності органів державної влади мають свою методологічну основу, без дотримання якої забезпечити результативність управлінської ієрархії в системі діяльності органів державної влади практично не можливо. Виходячи із цього, “процес розробки стратегії включає численні консультації між рівнями управлінської ієрархії, спрямовані на те, аби різні цілі, стратегії, програми і процедури були чітко узгоджені й підкріплювали один одного... складний і суперечливий процес узгодження стратегічним вирішень різних рівнів управлінської ієрархії є структурним елементом стратегічного управління” [2]. Саме такий підхід до розуміння сутності корпоративного управління розкриває його методологічну роль і функціональне призначення щодо реалізації стратегічного управління в діяльності органів державної влади в сучасних модернізаційних умовах розвитку політико-адміністративної системи.

У межах даного аналізу особливу увагу варто приділити розгляду функціональної мети розробки та запровадження корпоративних стратегій у діяльності органів державної влади. Для більшості західноєвропейських учених основою функціональною метою запровадження корпоративних стратегій є створення так званих корпоративних центрів. У нашому ж розумінні, тут мова йде про фактичне перетворення та ліберальну модернізацію діяльності органів державної влади, аби вона була побудована за принципом корпоративної методології. Слід також відзначити і той факт, що в такий спосіб діяльність державно-управлінських структур виступатиме в ролі ключової стратегічної одиниці, яка здобуває можливість максимальною мірою розширювати форми контролю. За таких умов, якщо система органів державної влади набуде характеристик корпоративного центру, то вона розширить і свої функціональні повноваження, а відтак, і ефективність діяльності та форм контролю. Виходячи із цього, стратегічна діяльність органів державної влади, які набувають характеристик корпоративного центру, нових модернізаційних форм, які проявляються через таке:

- автономний вплив: структурний підрозділ органу державної влади підвищує автономну якість роботи організаційних одиниць;
- вплив взаємозв’язків: структурний підрозділ органу державної збільшує цінність взаємозв’язків між організаційними одиницями;
- функціональний вплив: конкретний орган державної влади забезпечує

функціональне управління своїх організаційних одиниць;

– корпоративний розвиток: організаційна структура органу державної влади створює структуру портфеля організаційних одиниць, які забезпечують ефективність реалізації відповідних державно-управлінських рішень [9].

Відтак, корпоративна стратегія в системі стратегічного управління органів державної влади виконує відповідною мірою оптимізаційну роль, яка розкривається через реалізацію її функціонального призначення. Його сутність зводиться до:

– модернізації та забезпечення внутрішнього розвитку структурних підрозділів органів державної влади;

– запровадження нових модернізаційних форм управлінської діяльності в напрямі реалізації стратегічних завдань розвитку структурних підрозділів органів державної влади;

– посилення інтеграційної складової у стратегічній діяльності органів державної влади через створення так званих стратегічних союзів, які в певний спосіб забезпечують ефективність виконання окремих стратегічних ініціатив.

Аналізуючи дану проблему, також слід звернути увагу на одну із методологічних переваг корпоративних стратегій у стратегічному управлінні органів державної влади. Однією із таких переваг нам уявляється створення та запровадження так званих корпоративних форм функціональної взаємодії органів державної влади в реалізації стратегічних завдань розвитку держави.

Таким чином, у межах даної статті здійснено концептуальний аналіз сутності, місця та ролі корпоративних стратегій у системі стратегічного управління органів державної влади. Виходячи із чого, систематизовано основні дослідницькі підходи пострадянських і західноєвропейських учених до вивчення даної проблематики, ідентифіковано основні структурні елементи та форми реалізації корпоративних стратегій в діяльності органів державної влади як одного із оптимізаційних прийомів реалізації стратегічного управління в діяльності органів державної влади в сучасних умовах суспільного розвитку. Запропоновано оптимізаційні механізми запровадження корпоративних стратегій у діяльності структурних підрозділів органів державної влади в умовах модернізації системи державного управління.

Запропонований підхід до розуміння сутності, місця та ролі корпоративних стратегій у системі стратегічного управління органів державної влади вимагає їх більш поглибленого розгляду саме в контексті їх узгодження із функціонуючими стратегіями, що тим самим обумовлює потребу більш детального вивчення критеріїв корпоративізму в оптимізаційній діяльності органів державної влади в умовах реформування системи органів державної влади. Такий аспект й досі залишається найменш розробленим у межах сучасної державно-управлінської науки, а відтак, саме він і складає перспективу для його подальшого аналізу.

Література:

1. Курс МВА по стратегическому менеджменту / пер. с англ. – М. : Альпина Паблицер, 2002. – 458 с.

2. Маркова В. Д. Стратегический менеджмент : [курс лекций] / В. Д. Маркова, С. А. Кузнецова. – М. : ИНФРА-М. – 598 с.

3. Родионова В. Н. Стратегический менеджмент : [учебное пособ.] / В. Н. Родионова, Н. В. Федоркова. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 724 с.
4. Стратегический менеджмент : [учебник] / [пер. с англ. Н. И. Алмазовой]. – М. : ООО “Издательство Проспект”, 2003. – 711 с.
5. Стратегическое планирование и развитие предприятий // Доклады пленарного заседания Третьего всероссийского симпозиума ; под ред. проф. Г. Б. Клейнера. – М. : ЦЕМИ РАН, 2002. – 399 с.
6. Стратегия на практика / К. Боумен. – СПб. : Питер, 2003 – 569 с.
7. Фаузер В. В. Корпоративные стратеги / В. В. Фаузер. – Режим доступа : <http://koet.syktsu.ru/vestnik/2005/2005-3/14.htm>
8. *Goold M. C. Corporate&Level Strategy* / M. C. Goold, A. Campbell, M. Alexander. – New York : John Wiley & Sons, 2005. – 345 p.
9. *Campbell. Corporate Strategy: The Quest for Parenting Advantage* / Campbell, M. Goold, M. Alexander // *Harvard Business Review*, 1995, March-April, P. 120–132.

Надійшла до редколегії 20.01.2010 р.